

Broj: 100-1-¹⁹⁸/11
Mostar, 16. 6. 2011. godine

Na osnovu člana 172. Statuta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, te prijedloga NNV Univerziteta, Savjet Univerziteta je, na sjednici održanoj dana 14. 6. 2011. godine, donio

ODLUKU

I

Usvajaju se Pravila studiranja na I ciklusu studija na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru i Pravila studiranja na II ciklusu studiranja na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Dostaviti:

- Oglasna ploča
- Savjet
- Unija studenata
- Pravna služba
- Računovodstveno-finansijska služba
- Visokoškolske ustanove
- a/a

PREDSDJEDNIK SAVJETA

Prof. dr. sc. Majudin Muratović

Na osnovu člana 172. Statuta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru u skladu sa odredbama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini i prijedloga Nastavno-naučnog vijeća Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru Savjet Univerziteta na sjednici održanoj 13. 6. 2011. Godine, donosi

PRAVILA STUDIRANJA NA II CIKLUSU STUDIJA NA UNIVERZITETU “DŽEMAL BIJEDIĆ” U MOSTARU

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilima bliže se reguliše organizacija i izvođenje II ciklusa studija na članicama Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru (u daljem tekstu Univerzitet) i to: organizacija studija, način upisa, trajanje studija, postupak ispitivanja i ocjenjivanja, studentska i akademska mobilnost, uslovi i postupak izrade i odbrane završnog rada i druga relevantna pitanja od značaja za II ciklus studija.

Član 2.

Studij II ciklusa na Univerzitetu organizuje se i ostvaruje u skladu sa pravilima studiranja zasnovanim na Evropskom sistemu prenosa bodova (ECTS).

Evropski sistem prenosa bodova (ECTS) utvrđen je kao efikasan instrument za stvaranje transparentnih studijskih programa, osiguranje kvaliteta studiranja, studentsku i akademsku mobilnost, te akademsko priznavanja između evropskih univerziteta.

Član 3.

Studij se može organizovati na klasičan način, u učionici, putem učenja na daljinu ili kombinacijom prethodna dva.

OBRAZOVNI ISHODI

Član 4.

Ovim Pravilima se određuje okvir kojim će se obezbijediti dostizanje slijedećih sposobnosti studenata:

1. posjedovanje znanja i razumijevanja baziranih te proširenih i/ili unapređenih u odnosu na I ciklus studija, uz stvaranje osnove ili mogućnosti za originalan pristup u razvijanju i/ili primjeni ideja unutar naučnog konteksta;
2. primjene znanja i razumijevanja te rješavanja problema u novim, nepoznatim situacijama unutar šireg (ili multidisciplinarnog) konteksta u svom području studija;
3. integrisanje kompleksnih znanja i formulisanje sudova uz nepotpune ili ograničene informacije, ali uz refleksije društvene i etičke odgovornosti vezane za primjenu sopstvenih znanja i procjena;
4. jasno, nedvosmisleno i znanjem potkrijepljeno komuniciranje na bazi racionalnih zaključaka sa specijalistima i nespecijalistima,
5. nastavak studija koji vodi višem stepenu autonomnosti.

Na studiju za sticanje diplome akademskog naziva magistra struke stiče se i obrazovanje zasnovano na naučnim istraživanjima.

Član 5.

Osnovni cilj studija jeste da kandidat stekne specijalistička znanja iz užeg područja u kojem priprema završni rad na kraju drugog ciklusa (u daljem tekstu završni rad), te da stekne potrebno znanje za primjenu naučnih metoda i istraživačkih tehnika u užem području istraživanja, kako bi se osposobio da kreativno rješava kompleksne probleme u praksi, odnosno za dalji naučno istraživački rad.

ORGANIZACIJA STUDIJA II CIKLUSA

Član 6.

Univerzitet putem svojih članica organizuje i izvodi studij II ciklusa iz naučnih oblasti za koje su one akreditirane.

Član 7.

Drugi ciklus studija organizuje se i izvodi za akademske studijske programe koji omogućavaju dodjeljivanje diplome sa akademskim zvanjem magistra struke.

Član 8.

Studijski program realizuje se u dva, odnosno četiri semestra u toku trajanja jedne odnosno dvije akademske godine.

Svaki semestar ima 15 nastavnih sedmica.

Kalendar organizacije i realizacije nastave na II ciklusu studija u okviru akademske godine, koji uključuje i termine za završne, popravne i dodatne popravne ispite, utvrđuje Nastavno-naučno vijeće članice. Kalendar se objavljuje najkasnije 15 dana prije početka nastave u zimskom, odnosno ljetnom semestru, na oglasnoj ploči i web stranici.

Član 9.

U okviru nastavnog procesa predviđen je sedmični fond od ukupno 40 sati, pri čemu se maksimalno opterećenje studenta u nastavi utvrđuje nastavnim planom.

Ukupno opterećenje studenta sastoji se od:

- a) nastave (predavanje, auditorne i/ili praktične vježbe, praksa, seminari i dr.),
- b) individualnog rada (seminarski radovi, zadatke, projekti, grafički radovi i dr.),
- c) polaganja kolokvija i ispita,
- d) izrade završnog rada i
- e) ostalih vidova angažovanja studenata.

Član 10.

Nastava se izvodi prema utvrđenom rasporedu nastave.

Prisustvo svim vidovima nastave je obavezno za redovne i vanredne studente i o njemu se vodi evidencija na osnovu koje student po odslušanom semestru dobija potpis od predmetnog nastavnika.

Fakulteti su dužni posebno organizovati nastavu za vanredne studente.

DL studenti nisu obavezni prisustvovati predavanjima i vježbama, ali su dužni ispunjavati sve druge obaveze predviđene silabusom.

Student koji nije izvršio predviđene obaveze iz upisanih predmeta mora te predmete ponovo upisati u narednoj akademskoj godini.

Član 11.

U skladu sa evropskim sistemom prenosa bodova (ECTS), obim studijskog programa iznosi 60 ECTS bodova u jednoj akademskoj godini, odnosno 120 ECTS bodova u dvije akademske godine.

Kandidat koji završi drugi ciklus studija treba da ostvari ukupno 300 ECTS bodova (ukupan zbir bodova I i II ciklusa studija).

Broj ECTS bodova za pojedini predmet određuje se prema ukupnoj opterećenosti studenata (teorijska ili praktična nastava, vježbe, seminari i sl.), vremenu rada studenata na samostalnim zadacima (domaći zadaci, samostalni projekti) i vremenu pripreme za provjeru znanja i ocjenjivanje (testovi, završni ispiti i dr.).

Završni rad na II ciklusu vrednuje se sa maksimalno 30 ECTS bodova.

Član 12.

Univerzitet može za pojedine predmete izvoditi zajedničku nastavu za studente različitih studijskih odsjeka/smjerova (zajednički studijski programi), ukoliko je za te programe predviđen nastavni plan koji se preklapa u najmanje 80% gradiva.

Odluku o organizovanju zajedničke nastave za pojedine studijske programe na prijedlog Vijeća članica koje je organizuju donosi Nastavno-naučno vijeće Univerziteta.

Član 13.

Na druga pitanja vezana za organizaciju nastave i način nastavnog rada, te za prava i obaveze studenta tokom studiranja koja nisu regulisana ovim Pravilima, primjenjivat će se Statut Univerziteta i Pravila za studiranje na I ciklusu studija Univerziteta.

TRAJANJE STUDIJA

Član 14.

Studij II ciklusa na Univerzitetu traje dva semestra, odnosno jednu akademsku godinu za studente koji su završili četverogodišnji dodiplomski studij, odnosno četiri semestra, ili dvije akademske godine za studente koji su završili trogodišnji dodiplomski studij.

STUDIJSKI PROGRAMI

Član 15.

Studij II ciklusa izvodi se po akreditovanim studijskim programima, koje na prijedlog Vijeća članice koja izdaje diplomu donosi Nastavno-naučno vijeće Univerziteta.

Studijski program sadrži:

1. vrstu i naziv studija, te nositelje;
2. bodovnu vrijednost svakog predmeta i završnog rada iskazanu u ECTS bodovima;
3. bliže uslove za upis na studijski program;

4. nastavni plan koji sadrži listu obaveznih i izbornih predmeta i broj sati potreban za njihovu realizaciju, te sadržaj nastavnih predmeta;
5. uslove upisa u naredni semestar, način izvršavanja obaveza, izradu završnog rada;
6. uslove za prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studija;
7. uslove za nastavak studija nakon prekida;
8. akademsku titulu i zvanje koji se stiče završetkom studija;
9. vještine i kompetencije stečene kvalifikacijom (diplomom);
10. druga pitanja od značaja za izvođenje studijskog programa (optimalan broj upisanih studenata, pokrivenost nastave, troškovi studija i dr.).

Član 16.

Lista predmeta studijskih programa se može ažurirati svake akademske godine sa ciljem da se prate stručna i naučna kretanja u odgovarajućoj oblasti.

Izmjene studijskog programa vrše se po postupku predviđenom za njegovo donošenje, s tim da o izmjenama studijskog programa koje ne zahtijevaju korekcije veće od 20 ECTS bodova odlučuje Nastavno-naučno vijeće članice.

Izmjene i dopune studijskog programa vrše se i objavljuju prije raspisivanja konkursa za upis na studij II ciklusa.

Na početku svakog ciklusa članica donosi odluku za koje izborne predmete će se organizovati nastava, a na osnovu interesovanja kandidata i raspoloživih resursa.

ZAJEDNIČKI STUDIJSKI PROGRAM

Član 16.

Univerzitet može organizovati i izvoditi studij II ciklusa iz jedne ili više naučnih, odnosno umjetničkih oblasti, na dva ili više članice ili zajedno sa drugom visokoškolskom ustanovom iz zemlje ili inostranstva (u daljem tekstu: zajednički studijski program).

Zajednički studijski program mogu organizovati članice iz naučnih i umjetničkih oblasti za koje su matični.

Odluku o organizovanju zajedničkog studijskog programa na prijedlog članica Univerziteta donosi Nastavno-naučno vijeće Univerziteta.

Odlukom o organizovanju zajedničkog studijskog programa uređuju se sva pitanja vezana za ovaj studij, a posebno program studija, način organizacije studija, te akademska titula i zvanje koje se stiče završetkom studija.

Predlagači zajedničkog studija utvrđuju program koji je usvojen od nadležnih tijela svih učesnika.

Član 17.

Organizatori zajedničkog studijskog programa zaključuju ugovor kojim se reguliše:

1. sastav Vijeća zajedničkog studija;
2. uslovi i način realizacije nastave;
3. procedure odobravanja i odbrane završnog rada;
4. korištenje prostora i opreme;
5. uslovi sticanja i raspoređivanja sredstava;

6. rukovođenje studijem;
7. vođenje evidencije o studentu;
8. druga prava i obaveze organizatora zajedničkog studijskog programa.

PODACI O PREDMETIMA

Član 18.

Podaci o predmetu sadrže:

1. naziv predmeta i odgovarajući šifru za njegovu lakšu identifikaciju;
2. kratak opis programa predmeta koji omogućava razumijevanje njegovog sadržaja od strane studenata;
3. procjenu nivoa predmeta, što podrazumijeva jasnu naznaku postavljenih ciljeva, potrebnih prethodnih znanja, uz navođenje predmeta koje treba prethodno položiti i literature koju treba koristiti za pripremu;
4. ime ili imena nastavnika i saradnika;
5. metod nastave i savlađivanja gradiva – predavanja, konsultacije, vježbe, laboratorijske vježbe, seminari, terenski rad, tutorijal i sl., sa brojem sati trajanja određene aktivnosti;
6. način polaganja i trajanja ispita – oblici provjere znanja tokom nastave, njihova učestalost te vrednovanje praktičnog rada i drugih oblika individualnog rada (seminarski radovi, projekti i drugo) i termine za polaganje ispita;
7. posebnu naznaku predmeta na kojim se nastava izvodi na nekom od stranih jezika;
8. ECTS bodove predviđene za određeni predmet, uz naznaku broja bodova za bitne aktivnosti predviđene programom predmeta.

Član 19.

Nastavnici koji učestvuju u izvođenju nastave na II ciklusu studija obavezni su po završetku I semestra predložiti Nastavno naučnom vijeću članice jedan ili više naslova tema za izradu završnog rada, sa obrazloženjem i prijedlogom literature.

Oblast teme završnog rada II ciklusa studija bira se iz područja studijskog programa kojeg student pohađa.

Ponuđene teme javno se oglašavaju na oglasnoj tabli i web stranici članice.

UPIS STUDENATA

Član 20.

Upis na studij vrši se na osnovu javnog konkursa koji raspisuje Nastavno-naučno vijeće Univerziteta, na prijedlog Nastavno-naučnog vijeća članice, najkasnije 30 dana prije početka nastave.

Pravo upisa na studij II ciklusa u trajanju od jedne godine imaju lica koja su završila odgovarajući dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine sa ostvarenih 240 ECTS bodova, a pravo upisa na studij II ciklusa u trajanju od dvije godine imaju lica koja su završila odgovarajući dodiplomski studij/I ciklus studija u trajanju od tri godine sa ostvarenih 180 ECTS bodova, a što se bliže definiše studijskim programom.

Strani državljani i osobe bez državljanstva imaju pravo upisa na studij pod jednakim uslovima kao i državljani BiH.

Kandidati koji ispunjavaju uslove iz stava 2. ovog člana imaju pravo upisa i na programe iz drugih oblasti koje se razlikuju od oblasti završenog studijskog programa I ciklusa, pod uslovima koje utvrđuje Nastavno-naučno vijeće Univerziteta, na prijedlog članice koja realizuje studijski program II ciklusa.

Član 21.

Student koji se upisuje na studij drugog ciklusa može imati status: redovan, vanredan, student na daljinu.

Član 22.

Kandidat za upis obavezan je podnijeti prijavu i priložiti dokumente predviđene Konkursom.

Broj studenata za upis na II ciklus studija utvrđuje Savjet Univerziteta, na prijedlog Nastavno-naučnog vijeća Univerziteta, a po prethodno pribavljenom mišljenju Vijeća članice.

U slučaju da je broj kandidata za upis veći od odobrenog, izbor kandidata vrši se po kriterijima koje na prijedlog članice koji realizuje studijski program određuje Nastavno-naučno vijeće Univerziteta.

Postupak rangiranja kandidata vrši tročlana komisija koju imenuje Nastavno-naučno vijeće članice.

Upis kandidata vrši se u skladu sa planom upisa i utvrđenom rang listom.

PRAVA I OBAVEZE STUDENATA II CIKLUSA STUDIJA

Član 23.

Status studenta stiče se upisom na odabrani studijski program, a dokazuje se studentskom ispravom, Indeks-om.

Član 24.

Studenti su dužni da pohađaju predavanja i učestvuju u drugim oblicima nastave predviđenim u strukturi studijskog programa za svaki pojedini predmet.

Student može izostati sa nastave iz opravdanih razloga, ali ne u obimu većem od 30% predviđenog fonda.

Nastavnik svojim potpisom u Indeks-u potvrđuje urednost pohađanja nastave i učešće u svim oblicima nastavnog procesa na osnovu odgovarajuće evidencije.

Ovjeru prethodnog i upis narednog semestra nije moguće obaviti bez potvrde o urednom pohađanju nastave.

Član 25.

Student koji je odslušao nastavu i izvršio druge obaveze predviđene strukturom studijskog programa za taj predmet, ima pravo polaganja ispita i odbrane završnog rada, u terminima utvrđenim od strane članice.

OVJERA SEMESTRA I ŠKOLARINA

Član 26.

Svaki semestar se ovjerava nakon završetka nastave izvođene u tom semestru.

Ovjera semestra obavezna je za redovne studente.

Ovjera prethodnog i upis narednog semestra vrši se u skladu sa članom 24. stav 3. i 4.

Vanredni i studenti na daljinu su dužni ovjeriti akademsku godinu.

Student koji ne ovjeri semestar, odnosno godinu, gubi status studenta.

Član 27.

Odluku o visini iznosa školarine donosi Savjet Univerziteta.

MIROVANJE STATUSA STUDENTA

Član 28.

Prava i obaveze studenta mogu mirovati najviše jednu akademsku godinu. Prava i obaveze studenta miruju:

1. za vrijeme dok je student na porodijskom odsustvu,
2. za vrijeme trajanja bolesti zbog koje nije mogao pohađati nastavu i polagati ispite (što se dokazuje mišljenjem nadležne zdravstvene ustanove);
3. radi obavljanja odobrene stručne prakse u zemlji ili inostranstvu;
4. iz drugih opravdanih razloga.

Zahtjev za mirovanje prava i obaveza podnosi se prije početka akademske godine.

Zahtjev za mirovanjem statusa studenta po osnovu utvrđenom tačkama 1 i 2 stava 1. ovog člana može se podnijeti u toku akademske godine.

Rješenje po zahtjevu za mirovanje prava i obaveza studenta donosi dekan članice.

Po prestanku razloga zbog kojih je zatražio mirovanje, student nastavlja studij prema studijskom programu po kome je započeo studiranje.

PROMJENA STUDIJSKOG PROGRAMA

Član 29.

Studentu se može omogućiti prelazak sa jednog studijskog programa na drugi, pod uslovima i kriterijima koje odlukom utvrđuje Nastavno-naučno vijeća članice na kojem nastavlja studij.

Pravo na promjenu studijskog programa, odnosno prelaz sa drugog univerziteta može se ostvariti prije početka nastave u semestru.

Uz zahtjev za promjenu studijskog programa, prilažu se uvjerenja o statusu studenta i o postignutom uspjehu na studijskom programu te druge relevantne informacije o započetom studijskom programu.

Zahtjev za promjenu studijskog programa, student podnosi najkasnije do 01. septembra tekuće akademske godine Vijeću članice, odnosno Vijeću zajedničkog diplomskog studija kod organizovanju zajedničkog studija

Član 30.

Položeni ispit(i) na prethodno upisanom studijskom programu priznaju se ako predmeti iz kojih su ispiti položeni, po svom sadržaju, obimu i broju ECTS bodova odgovaraju nastavnom predmetu drugog studijskog programa najmanje 70%.

Priznavanjem ispita priznaje se i ocjena kojom je student ocijenjen, te broj bodova u skladu sa nastavnim planom studijskog programa.

MOBILNOST STUDENATA

Član 31.

Student ima pravo da u toku studija provede najviše jednu akademsku godinu na drugoj ustanovi visokog obrazovanja u zemlji ili inostranstvu, posredstvom međunarodnih programa za razmjenu studenata, ili na bazi bilateralnih ugovora između univerziteta.

U skladu sa ugovorom koji student zaključuje sa univerzitetom, priznaju se ostvareni broj bodova i struktura izvršenih obaveza.

Član 32.

Mobilnost studenata između univerziteta ne podrazumijeva izdavanje diplome od strane univerziteta na kome student boravi, osim ukoliko je ugovorom između univerziteta drugačije regulisano.

Član 33.

Uz zahtjev za boravak na drugoj ustanovi visokog obrazovanja prilažu se originalna dokumenta i to:

1. formular za prijavljivanje studenta za boravak na drugoj visokoškolskoj ustanovi;
2. ugovor o studiranju na drugoj visokoškolskoj ustanovi;
3. prepis ocjena;
4. informativni paket (Informator).

Univerzitet vodi posebnu evidenciju o mobilnosti studenata putem Kancelarije za međunarodnu saradnju.

ISPITIVANJE I OCJENJIVANJE STUDENATA II CIKLUSA

Član 34.

Provjera znanja može obuhvatiti samo gradivo koje je definisano syllabusom predmeta.

Student koji nije izvršio obaveze predviđene studijskim programom ne može pristupiti polaganju ispita.

Ispiti se polažu pismeno, usmeno, kombinacijom pismene i usmene provjere, odnosno praktično ukoliko je to predviđeno silabusom predmeta.

Ispit se može održati korištenjem kompjutera ili drugih tehničkih pomagala.

Rezultati ispita objavljuju se u roku od pet radnih dana od dana održavanja ispita, osim u posebno opravdanim slučajevima.

Pri objavljivanju rezultata iz stava 5. ovog člana ne navodi se ime i prezime, već broj indeksa studenta.

Student ima pravo uvida u pismeni dio ispita, kao i pravo na podnošenje prigovora, pri čemu se procedure provode na isti način kao i za studente prvog ciklusa studija.

Termini ispita se moraju utvrditi tako da student polaže najviše jedan ispit u istom danu.

Član 35.

Ocjenjivanje se provodi na principu bodovanja aktivnosti studenta u savlađivanju predmeta u skladu sa silabusom.

Član 36.

Praćenje rada i ocjenjivanje studenata se vrši na osnovu ocjene ukupne aktivnosti studenta tokom nastave, obavljanja drugih obaveza predviđenih strukturom studijskog programa za pojedini predmet, te polaganja završnog ispita.

Uspjeh studenta na pojedinačnim predmetima ocjenjuje se ocjenama prema sljedećoj skali:

Ocjena	Opis ocjene
5 (F, FX)	Ne zadovoljava minimalne kriterije i potrebno je znatno više rada
6 (E)	Zadovoljava minimalne kriterije
7 (D)	Općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima
8 (C)	Prosječan, sa primjetnim greškama
9 (B)	Iznad prosjeka, sa ponekom greškom
10 (A)	Izuzetan uspjeh sa neznatnim greškama

Član 37.

Ispiti na II ciklusu studija polažu se javno, a mjesto i vrijeme polaganja ispita objavljuju se na oglasnoj ploči i web stranici članice. Ukoliko na polaganju završnog ispita student ne zadovolji potrebne kriterije, odnosno postigne ocjenu 5 (F, FX), ispit iz pojedinačnog predmeta može se ponoviti po isteku roka od 30 dana uz obavezne konsultacije sa predmetnim nastavnikom.

ZAVRŠETAK STUDIJA II CIKLUSA

Član 42.

Studij II ciklusa završava se polaganjem svih ispita, te izradom i javnom odbranom završnog rada u skladu sa studijskim programom.

Student bira temu završnog rada nakon završetka prvog semestra, a najkasnije do početka posljednjeg semestra.

Izabranu temu student pismeno prijavljuje na formularu čiji sadržaj propisuje Nastavno-naučno vijeće Univerziteta.

Član 43.

Nakon prijave teme, Nastavno-naučno vijeće članice imenuje tročlanu Komisiju za ocjenu završnog rada, od kojih najmanje dva člana moraju biti iz naučno-stručne oblasti iz koje je tema završnog rada, a jedan od članova Komisije je mentor.

Pored članova Komisije iz stava 1. ovoga člana, Nastavno-naučno vijeće određuje jednog zamjenskog člana Komisije, koji će obavljati funkciju člana komisije u slučaju opravdane spriječenosti nekog od članova Komisije.

Mentor pri izradi završnog rada je predmetni nastavnik iz čije oblasti se radi završni rad. Mentor može biti univerzitetski nastavnik i profesor emeritus.

Mentor vodi kandidata u njegovom teorijskom i istraživačkom radu i pruža mu pomoć u cjelokupnom procesu izrade rada kroz: izbor teme, formulisanje naslova teme, definisanje hipoteza, postavljanje cilja, te određivanje predmeta rada, naučnoistraživačkih metoda i načina njihovog rješavanja (polazna istraživanja), teorijsku obradu problema, utvrđivanje definicija, vrednovanje kriterijuma i strukture, izbor načina istraživanja, prikupljanja, obrade i analize podataka i verifikacije metoda, istraživanja, konačnog oblikovanja rada.

Kandidat u opravdanim slučajevima može podnijeti zahtjev za promjenu mentora. O zahtjevu odlučuje Nastavno-naučno vijeće članice.

Član 44.

Prijava teme završnog rada treba da sadrži:

1. biografiju kandidata,
2. naslov i radnu strukturu,
3. temu i radne hipoteze rada, odnosno prezentaciju teme, projekta ili izložbe
4. obrazloženje teme završnog rada,
5. kratak prikaz sadržaja pojedinačnih poglavlja i
6. metodološke napomene,
7. spisak literature.

Član 45.

Završni rad je samostalan rad u kojem student obrađuje odabranu temu primjenom naučnih i stručnih metoda, te dokazuje da se uspješno koristi metodama u stručnom ili naučnom izlaganju rezultata istraživanja, kao i da je osposobljan da izvodi zaključke na osnovu tako realizovanih istraživačkih zadataka, u skladu sa silabusom.

Rezultati izneseni u završnom radu treba da predstavljaju doprinos:

1. sistematizaciji naučnih ili stručnih zadataka, i postojećih rješenja za određenu oblast, te umjetničkih zadataka i postojećih kreativnih rješenja za postojeću oblast;
2. rješavanju aktuelnog naučnog ili stručnog zadatka odnosno umjetničkog (kreativno-praktičnog) koji je postavljan kao cilj rada;
3. primjeni postojećih naučnih ili stručnih odnosno umjetničkih dostignuća u rješavanju kompleksnog stručnog zadatka.

Član 46.

Završni rad treba da bude prezentiran teorijski, kroz izložbu, projekat i mora biti korektno jezički, stilski i tehnički oblikovan u skladu sa savremenom metodologijom, tehnikom i tehnologijom izrade publikacija.

Član 47.

Radna verzija završnog rada se podnosi u tri (3) primjerka, nakon što je kandidat ostvario sve ECTS bodove predviđene za nastavne predmete i ukoliko je izvršio sve finansijske i druge obaveze utvrđene studijskim programom.

Komisija studentu može rad vratiti na doradu i dopunu. Student je dužan da ovu obavezu izvrši u roku 15 dana od dana vraćanja završnog rada na doradu i dopunu.

Komisija za ocjenu rada dužna je da sačini i dostavi izvještaj o završenom radu (kratki prikaz rada: postavljeni cilj, primijenjene metode, dobiveni rezultati i zaključci o realizovanim istraživanjima) sa prijedlogom ocjene i odbrane rada Nastavno-naučnom vijeću članice, u roku od 30 dana od dana prijema završnog rada.

Nastavno-naučno vijeće članice donosi odluku o usvajanju Izvještaja Komisije najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja.

Član 48.

Ukoliko se ne prihvati završni rad kandidata, student može ponoviti proceduru za prijavu teme završnog rada, u roku od 30 dana od dana prijema odluke o neprihvatanju izvještaja.

Kandidat koji ne podnese završni rad na ocjenu u utvrđenom roku trajanja statusa studenta; koji ne izvrši doradu završnog rada ili u slučaju da mu se rad odbije, ima jedanput pravo na dodjelu nove teme, s tim da na taj način ne može produžiti status studenta.

Član 49.

Nakon prihvatanja Izvještaja i pozitivne ocjene završnog rada, Nastavno-naučno vijeće članice imenuje komisiju za odbranu rada od najmanje tri člana, u pravilu, u istom sastavu kao i za ocjenu rada, te zamjenika člana komisije.

Na istoj sjednici određuje se datum odbrane završnog rada koji ne može biti kraći od petnaest dana, ni duži od tri mjeseca, računajući od dana održavanja sjednice Nastavno-naučnog vijeća članice.

Ovlašteno lice članice obavještava kandidata o datumu i mjestu odbrane rada. Obavijest o održavanju odbrane oglašava se na oglasnoj ploči članice i na web stranici Univerziteta, najmanje sedam dana prije datuma utvrđenog za odbranu rada.

Kandidat predaje završni rad u osam (8) primjeraka ukoričenih u tvrde korice i jedan primjerak u elektronskoj formi, o čemu se kandidatu izdaje potvrda s naznakom datuma prijema predanog završnog rada.

Član 50.

Odbrana završnog rada pred Komisijom ima slijedeći tok:

1. Predsjednik Komisije otvara postupak odbrane završnog rada, iznosi podatke o studentu, naslovu rada, vremenu izrade i mentoru;
2. Student predstavlja svoj rad, uz obrazloženje cilja, zadataka, metoda izrade, dobivenih rezultata, diskusije rezultata i zaključka;
3. Članovi Komisije postavljaju pitanja o rezultatima rada;
4. Predsjednik Komisije može dozvoliti prisutnim u publici da postavljaju pitanja ukoliko su pitanja prethodno dostavljena Komisiji u pismenoj formi;
5. Komisija se povlači radi donošenja odluke.

Član 51.

Nakon donošenja odluke Komisija objavljuje uspjeh kandidata koji može biti:

1. odbranio rad,
2. nije odbranio rad.

Član 52.

Ako se nakon sticanja zvanja magistra struke pojavi osnovana sumnja da završni rad ne predstavlja samostalni naučno-istraživački rad ili da kandidat nije, u vrijeme odbrane rada, ispunjavao druge, ovim Pravilima propisane uslove, provodi se postupak za oduzimanje zvanja magistra struke.

Član 53.

Prijedlog za pokretanje postupka za oduzimanje zvanja magistra struke može podnijeti svako lice koje smatra da završni rad nije samostalan naučno-istraživački rad ili da kandidat u vrijeme odbrane završnog rada nije ispunjavao druge propisane uvjete, uz predočenje i navođenje dokaza o navedenoj tvrdnji.

Prijedlog se dostavlja Nastavno-naučnom vijeću članice koja je izdala diplomu koji isti razmatra i pokreće proceduru za oduzimanje zvanja magistra struke ukoliko prijedlog smatra opravdanim.

Konačnu odluku o oduzimanju zvanja magistra struke donosi Nastavno-naučno vijeće Univerziteta, na prijedlog Nastavno-naučnog vijeća članice.

Ukoliko kandidat ne uspije da opovrgne tvrdnje lica koje je podnijelo prijedlog, Nastavno-naučno vijeće Univerziteta je dužno da u roku od mjesec dana donese pismenu odluku o oduzimanju zvanja magistra struke, te istu objavi u sredstvima javnog informisanja i Službenom listu Federacije BiH.

ISPRAVE O ZAVRŠENOM STUDIJU

Član 54.

O uspješnoj odbrani završnog rada i stečenom zvanju magistra struke, studentu se izdaju uvjerenje, diploma i dodatak diplomi.

Uvjerenje iz prethodnog stava ovjerava svojim potpisom dekan članice.

Diplomu iz stava 1. ovog člana potpisuju dekan članice i rektor Univerziteta.

Diplome se uručuju na svečanoj promociji.

Uz diplomu, nosiocu se izdaje i dopunska isprava - dodatak diplome kojom se daju bliže informacije o nosiocu diplome, nivou, i sadržaju kvalifikacije, sistemu i pravilima studiranja, o postignutim rezultatima tokom studija II ciklusa, te druge informacije u skladu sa Pravilnikom o sadržaju javnih isprava koje izdaje Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru.

Član 55.

Na zahtjev studenta izdaju se i druge isprave o studiju kojima se potvrđuje status studenta kao i drugi podaci o kojima se vodi službena evidencija isprava, u skladu sa Pravilnikom o sadržaju javnih isprava koje izdaje Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru.

Studentska služba članice vodi evidenciju o izdatim ispravama.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 56.

Ova Pravila stupaju na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se na studijske programe II ciklusa studija, čije izvođenje počinje od akademske 2011/12. godine.

Član 57.

Na sva pitanja koja se tiču prava i obaveza studenata, načina organizacije nastave i druga pitanja koja nisu regulisana ovim Pravilima, primjenjivat će se Statut Univerziteta.

PREDSJEDNIK SAVJETA
